

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з
економічної теорії
на тему:

*«Валютний ринок: теоретичні засади
функціонування та проблеми розвитку в
Україні»*

Студентки II курсу ФО-21 групи
Круглицької О.В.
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Возьний К.З.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ECTS _____

Тернопіль-2017

План

Вступ

1. Теоретичні засади функціонування валютного ринку України.
2. Сучасний стан і тенденції розвитку валютного ринку України.
3. Інструменти валютно-фінансової політики в Україні : загрози та перспективи.

Висновки

Список використаних джерел

Зміст

Вступ	4
1.Теоретичні засади функціонування валютного ринку України.....	6
2.Сучасний стан і тенденції розвитку валютного ринку України.	14
3.Інструменти валютно-фінансової політики в Україні: загрози і перспективи.	28
Висновок	37
Список використаних джерел.....	39

Вступ

Актуальність теми дослідження. Валютний ринок є однією із основних ланок міжнародної валютної системи. Інтеграція України у світове співтовариство зумовила покращення механізму діяльності валютного ринку України. Розбудова валютного ринку та його ефективне регулювання є однією із передумов формування відкритої економіки, адже валютний ринок є ланкою, яка забезпечує взаємозв'язок між національною і світовою фінансовою системою.

Валютна політика з кожним днем набуває все більшого впливу у практичній реалізації державного впливу на економіку з метою досягнення економічного зростання. З кожним днем у економічній політиці держави валютний ринок та механізм його регулювання займає все вище місце, адже, за допомогою нього держава може стримувати або стимулювати економічний розвиток, здійснювати вплив на стан окремих секторів, галузей та підприємств, а також на місце держави на світовому ринку.

На сучасному етапі для України ефективне функціонування валютного ринку набуває важливого та актуального значення, адже від нього залежить не тільки розвиток ринкових відносин, розширення зовнішньоекономічних відносин, а й загальний розвиток економіки, рівень інфляції, стан платіжного балансу, обсяг заборгованості, конкурентоспроможність та багато іншого.

Таким чином, у наслідок процесів глобалізації, світової фінансової кризи, стану української економіки та конфлікту на Сході країни, проблеми механізму діяльності національного валютного ринку та перспективи його розвитку набувають особливої актуальності.

Огляд літератури з теми дослідження. Дослідженню сутності валютного ринку, особливостей його становлення та розвитку присвячено безліч праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема: Т.П. Вахненко, О.В. Дзюблюка, І.І. Д'яконової, Ф.О. Журавка, В.В. Коваленко, І.Г. Лук'яненко, С.О. Маслової, В.І. Міщенко, В. Жупанина, Р.С. Лисенко, С.В. Мочерного, Я.С. Ларіної, С.В. Фомішина, К.З. Возьного, О. Береславської та ін. Значний внесок

у розробку питань з реалізації валютної політики зробили зарубіжні економісти, серед яких: Л. Бальцерович, Дж.М. Кейнс, Л.Н. Красавіна, Р. МакКінон, Ф.С. Мишкін, І.Я. Носкова, М. Пебро, М. Фрідмен, Г. Хоггарт, В.В. Шмельов та ряд інших

Незважаючи на такий великий ряд праць, поки що недостатньо уваги приділено оцінці дій монетарної влади в Україні. А отже, питання щодо подальшого розвитку валютного ринку в Україні і впливу на нього центрального банку потребують подальших наукових досліджень та розробок.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження стану національного валютного ринку, особливостей його функціонування та проблем розвитку.

Для досягнення поставленої мети передбачено постановку, формулювання і розв'язання наступних наукових і практичних завдань:

- узагальнити теоретико-методологічні підходи та розкрити економічну сутність категорії «валютний ринок» з погляду його функціонального призначення, інституційної побудови та організаційно-технічного забезпечення;
- визначити цілі валютної політики, основні складові елементи та інструменти реалізації;
- оцінити загрози і перспективи розвитку валютного ринку;
- дати характеристику сучасному стану та визначити перспективи розвитку національного валютного ринку .

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є валютний ринок України.

Предметом дослідження. Предметом дослідження є комплекс відносин, які виникають у сфері здійснення суб'єктами господарювання валютних операцій.

1.Теоретичні засади функціонування валютного ринку України

Валютний ринок є складний економічним поняття. Вперше в економічній літературі воно зустрілося в XVI ст., а в Українській радянській енциклопедії 1978 р. має таке трактування: «Валютний ринок – це особлива сфера економічних відносин, пов'язаних із проведенням операцій з іноземною валютою і платіжними документами в іноземній валюті»[5, С.38].

Існує багато визначень цього поняття,наприклад Коваленко Д.І розглядав «Валютний ринок як економічна категорія-це система стійких економічних та організаційних відносин,пов'язаних з операціями купівлі-продажу іноземних валют та платіжних документів в іноземних валютах[1,С.30]»

В.В. Білоцерківець вважає, що «Валютний ринок – це складова сфери обміну національної й міжнародної економіки, в якій здійснюється торгівля національними і наднаціональними грошовими одиницями та валютними цінностями, що обслуговують міжнародні платіжні операції» [7, С. 243].

На думку М.І. Савлука «Валютний ринок за своїм економічним змістом – сектор грошового ринку,на якому врівноважується попит і пропозиція на такий специфічний товар, як валюта»

Н.І. Платонова впевнена,що «валютний ринок у широкому розумінні – це сфера економічних відносин,яка виявляється при здійсненні операцій з купівлі-продажу іноземної валюти,а також операцій з інвестування валютного капіталу».

С.Я. Боринець стверджував,що «Валютний ринок – це переважно міжбанківський ринок, адже саме в процесі міжбанківських операцій здійснюється основний обсяг угод з купівлі-продажу іноземної валюти».

В банківсько-фінансовому словнику-довіднику описано валютний ринок, як «сфера економічних відносин між країнами, пов'язаних з операціями купівлі-продажу та обміну іноземних валют та використанням платіжних документів в іноземних валютах».

Ю.В. Сенейко вважав, що «Валютний ринок – це особливий ринок, на якому діють учасники,що продають, купують і обмінюють такий специфічний товар, як валюту, де роль ціни виконує валютний курс»

О.І. Лаврушин же стверджував, що «Валютний ринок – відносини не тільки між банками, а й між їх клієнтами. Головна характерна риса валютного ринку полягає в тому, що тут грошові одиниці протидіють одна одній лише у вигляді записів на кореспондентських рахунках» [9, С.455].

Отже, із вище сказаного можна зробити висновок, що валютний ринок – це складна економічна категорія, яка має безліч різних трактувань і здійснює значний вплив на розвиток держави.

На ринку здійснюється велике коло операцій щодо туризму, міграції капіталів, зовнішньоторговельних розрахунків тощо, які зумовлюють використання іноземної валюти суб'єктами ринку [1, с.30].

Валютний ринок має всі ознаки звичайного ринку: комунікації, попит та пропозицію, об'єкти та суб'єкти, інфраструктуру [3, с.85].

На ньому здійснюється купівля-продаж іноземної валюти за вітчизняну валюту країни і об'єктом купівлі-продажу виступає іноземна валюта інших країн, колективні валюти, національні та іноземні валютні цінності тощо [2, с.213].

Суб'єктами валютного ринку є фізичні та юридичні особи, резиденти та нерезиденти, посередники, серед яких брокерські компанії, банки, валютні біржі, великі корпорації, валютні брокерські фірми та інші фінансові інститути, які забезпечують взаємодію всіх суб'єктів ринку. Основною метою їх діяльності є отримання прибутку. [3, С.85].

Головними функціями валютного ринку є:

- забезпечення реалізації валютної політики держави;
- створення умов для своєчасного здійснення міжнародних платежів за всіма розрахунками;
- сприяння розвитку зовнішньої торгівлі;
- визначення і формування попиту і пропозиції на іноземні валюти;
- регулювання валютного курсу;
- диверсифікація валютних резервів [5, С.39]

На валютному ринку існує чотири групи суб'єктів :

- державні установи, основне місце серед яких займають центральні банки та казначейства окремих країн;
- фізичні та юридичні особи, які є задіяними у різноманітних сферах зовнішньоекономічної діяльності;
- комерційні банківські установи, які забезпечують валютне обслуговування;
- валютні біржі та валютні відділи товарних та фондових бірж [1, С.30]

Всі учасники міцно пов'язані між собою за допомогою телефонних, телекських та комп'ютерних засобів зв'язку. Це дає змогу за лічені хвилини переказувати кошти у всяку точку планети, здійснювати перекази платежів від імпортера до експортера тощо. За розміщенням валютні ринки прив'язані до великих банківських та валютно-біржових центрів, адже в ряді країн поряд з міжбанківською торгівлею існують і спеціальні валютні біржі, а встановлений на них курс називається офіційним валютним курсом. Валютний курс є ціною на ринку.

У структурі валютного ринку можна виділити міжнародний, регіональний та національний (місцевий) валютні ринки. Вони різняться між собою масштабом і характером валютних операцій, кількістю валюти, що продається і купується, рівнем правового регулювання тощо.

Структуру національного та міжнародних валютних ринків подано у табл. 1 [1, С.166]

Національні валютні ринки наявні у більшості країн світу. Їхній економічний простір це територія певної країни і регулюються вони її національним валютним законодавством.

Міжнародний валютний ринок складається з тісно пов'язаних швидкодіючими комунікаціями регіональних ринків.

Таблиця 1. Структура валютного ринку.

На даний момент часу існують дані регіональні ринки:

- Європейський – із центром у Лондоні, Цюріху, Франкфурті;
- Азіатський – із основними центрами в Токіо, Гонконзі, Сінгапурі;
- Американський – із основними центрами у Нью-Йорку, Чикаго, Лос-Анджелесі.

Функції валютного ринку реалізуються через здійснення суб'єктами ринку валютних операцій. Під ними розуміють будь-які платежі, пов'язані з переміщенням валютних цінностей між суб'єктами валютного ринку .

Операції на валютному ринку поділяються:

1. Конверсійні:

- касові;
- форвардні;
- ф'ючерсні;
- опціонні.

2. Депозитні:

- до запитання;

- короткострокові;
- строкові.

3.Кредитні:

- короткострокові;
- середньострокові;
- довгострокові.

Широкий спектр валютних операцій,високе технічне і організаційне забезпечення їх виконання створюють сприятливі умови для діяльності суб'єктів валютного ринку[3,С.85].

В Україні основним органом, на який покладено завдання розроблення та реалізації валютної політики та регулювання валютного ринку є Національний банк України.

Валютний ринок в Україні розвивався в три етапи:

1.1991 рік – жовтень 1994 року – період пошуку концепції розбудови економіки нової держави, коли було закладено фундамент ідеології НБУ, було визначено і сформовано її головні орієнтири і пріоритети.

2.Жовтень 1994 року - серпня 1996 року після проголошеної урядом програми макроекономічної стабілізації.

3.3 вересня 1996 року,коли було введено в обіг гривню, як повноцінну національну валюту України.

За даного сучасного стану економіки країни, світової фінансової кризи, військовими діями та політичним конфліктом на території України валютний ринок переживає далеко не найкращі часи. Співвідношення долара і гривні хвилює не лише спеціалістів,а й усе суспільство[5,С.39].

2.Сучасний стан і тенденції розвитку валютного ринку України.

Відповідно до чинного законодавства, на НБУ покладено організацію валютного ринку. Першочерговими цілями є офіційний курс національної грошової одиниці до іноземних валют, організація торгів на валютному ринку та використання валютних інтервенцій з метою стабілізації валютного курсу тощо[17].

Розвиток валютного ринку в 2009 році характеризувався дефіцитом іноземної валюти на початку року. Валютні надходження за експортними операціями зменшились до 48,6 млрд. дол. США порівняно із 66 млрд. дол. США у 2008 році. Валютні надходження за зовнішніми кредитами та за депозитами нерезидентів зменшились до 32,4 млрд. дол. США, порівняно із 40,9 млрд. дол. США у 2008 році. У 2009 році відбулося значне скорочення операцій на міжбанківському ринку, адже обсяг купівлі – продажу іноземної валюти зменшився до 573 млрд. дол. США, порівняно із 770 млрд. дол. США у 2008, тобто зменшився на 25,7 %. Валютні інтервенції з продажу іноземної валюти становили – 10,4 млрд. дол. США, порівняно із 3,9 млрд. дол. США. На цільових аукціонах протягом року було продано 1,4 млрд. дол. США. Операції з готівковою іноземною валютою зменшились на 46,2 %. Попит на іноземну валюту перевищив її пропозицію на 8,4 млрд. дол. США, порівняно із 6,1 млрд. дол. США у 2008 році. Відбулося збільшення частки операцій на міжбанківському ринку з євро на 7,7 процентного пункту – до 21,9% і зменшення питомої ваги операцій з долларом США на 6,6 процентного пункту – до 71,1 % та російськими рублями. За операціями з готівковою іноземною валютою частка операцій з доларами США збільшилась до 71,9%, при незмінній питомій вазі операцій з євро та незначному зменшенні частки операцій з російськими рублями. НЕОК зменшився на 7,7% , в свою чергу і РЕОК знизився на 2,3%. Міжнародні резерви на кінець 2009 року становили 26,5 млрд. дол. США і зменшились за рік на 5,0 млрд. дол. США, що сталося через продаж НБУ іноземної валюти на міжбанківському ринку в обсязі 10,4 млрд. дол. США[21].

У 2010 валютний ринок демонстрував істотні ознаки стабілізації, сальдо іноземних надходжень від нерезидентів було позитивним, відбувалося підвищення ринкових котирувань гривні. Динаміка ринкового курсу у 2010 році залежала від попиту і пропозиції іноземної валюти на внутрішньому ринку. Обмінний курс гривні до долара США становив 796,17 грн. за 100 дол. США, тобто зріс відносно долара на 0,3%. Відносно китайського юаня офіційний курс гривні знизився у 2010 році на 3,10%, у 2009 – на 3,85, у 2008 році - на 62,93%. Відносно євро гривня зміцнилась на 7,7%, до російського рубля – на 1,1 %, англійського фунта стерлінгів – на 2,9%, польського злотого – на 3,9%, угорського форинта – на 9,9%. У 2010 році приріст РЕОК відносно 2009 року становив 8,7%. НЕОК посилювався на 4,9%. Надходження іноземної валюти від нерезидентів збільшилось на 20,1 % порівняно із попереднім роком. Обсяг операцій на міжбанківському валютному ринку порівняно із 2010 роком збільшився на 13,1 % і становив 25 380,1 млн. дол. США. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою становив 5154,5 млн. дол. США, у тому числі обсяг валюти, яку банки купили у населення слав 1616,6 млн. дол. США, проданої – 3537,9 млн. дол. США. Сальдо інтервенцій з купівлі – продажу іноземної валюти за рік було додатнім – 1,3 млрд. дол. США. Більшість операцій з купівлі – продажу іноземної валюти, як і раніше здійснювалося у безготівковій формі. В загальному обсязі операцій операції з іноземною валютою залишилась майже незмінною і становила 19,3%. Частка операцій на міжбанківському валютному ринку з доларами США зменшилась до 68,2 %, з євро до 15,8% та іншими валютами – 1,8 до 10,1 %. Обсяг купівлі банками іноземної валюти підвищився на 22,6 %, а продаж на – 20,1 %. Попит на іноземну валюту перевищив пропозицію на 9,7 млрд. дол. США. Середньозважений курс гривні відносно долара США зміцнів на 0,66% і на кінець року становив 799,47 грн. за 100 доларів США. У грудні 2010 року обсяг обов'язкових резервів становив 12,4 млрд. дол. США на противагу 12,2 млрд. дол. США у 2009 році[22].

Динаміка валютного ринку у 2011 році залежала від балансу загальних потоків іноземної валюти на користь українських нерезидентів, а також за їх

власними зовнішніми платежами. Відбулася стійке розширення міжбанківського валютного ринку, відбулося зменшення ризиків кредитування України, були наявні додатні нетто – надходження іноземної валюти на користь резидентів. Внаслідок перевищення пропозиції іноземної валюти над попитом, основним каналом випуску коштів в обіг в 2011 році був валютний, через який було емітовано коштів на загальну суму 72,4 млрд. дол. США, що становило 57,1% від загального обсягу безготівкової емісії НБУ. Сальдо валютних інтервенцій було від’ємним. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанку склав 3490,7 млн. дол. США, у тому числі обсяг готівки, яку банки купили у населення становив 1375,2 млн. дол. США, проданої – 2115,5 млн. дол. США. Через валютний канал було вилучено 86,6 млрд. дол. США, або 71,9% від загального обсягу вилучених коштів. РЕОК підвищився на 0,3%, в свою чергу НЕОК посилювався на 1,0% і це було пов’язано з зміцненням долара США відносно євро. Золотовалютні резерви зменшилися на 2,8 млрд. дол. США, або на 8,1% , - до 31,8 млрд. дол. США [23].

Домінування попиту над пропозицією протягом 2010 поступово зменшувалося. Загальний обсяг попиту на безготівкову іноземну валюту становив 7,9 млрд. США. Середньоденний обсяг операцій з іноземною валютою підвищився на 59,1% завдяки збільшенню валютного попиту (на 60,1%) і пропозиції (на 58,1%). Обсяг операцій з безготівковою іноземною валютою становив 46 322,5 млн. дол. США. Збільшення частки операцій на безготівковому секторі валютного ринку з доларами США збільшилось на 3,8 процентних пункти – до 76,5%, з євро – на 0,4 процентних пункти - до 15,0%, з російськими рублями – на 1,1 процентних пункти – до 5,5%. Але зменшилась питома вага операцій з іншими іноземними валютами – з 8,9% до 2,9%. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою скла 3 094,8 млн. дол. США, у тому числі обсяг валюти, купленої банками в населення становив 1 442,2 млн. дол. США, проданої – 1652,6 млн. дол. США. Частка операцій з готівковою іноземною валютою з доларами США збільшилась на 2,3 процентних пункти – до 79,1%, з російськими рублями – на 1,7 процентних пункти – до 8,2%. Натомість, питома вага операцій з євро зменшилась на 3,7 процентних пункти –

до 11,6%, з іншими валютами – на 0,3 процентних пункти – до 1,1%. Обмінний курс гривні відносно долара США укріпився на 0,46%, а за операціями продажу на 1,15%. РЕОК знизився на 6,5%, а НЕОК знизився на 0,9 процентних пункти через незначну девальвацію гривні до іноземних валют. Обсяг міжнародних резервів становив 22 451,9 млн. дол. США [24].

У 2013 році чиста пропозиція безготівкової іноземної валюти становила 1,6 млрд. дол. США. Середньоденний обсяг операцій з іноземною валютою становив 17,1 %, його підвищення відбулося внаслідок збільшення і валютної пропозиції (на 19,3%), і попиту (на 14,9%) . Більшість операцій відбувалася у безготівковій формі і частка безготівкових валютних операцій в загальному обсязі операцій на валютному ринку збільшилась на 1,5 процентних пункти – до 94,4%. Обсяг операцій з безготівковою іноземною валютою на міжбанку становив 79 862,1 млн. дол. США. Безготівкові операції із доларами США збільшилися на 1,1 процентних пункти – до 77,6% та російськими рублями – на 0,6 процентних пункти – до 6,1%. Але зменшилась питома вага операцій з євро на 0,3 процентних пункти – до 14,7%, з іншими валютами на 1,4 процентних пункти – до 1,5%. Чистий попит на готівкову іноземну валюту у 2013 році становив 2,9 млрд. дол. США. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою склав 3 515,8 млн. дол. США, обсяг купленої валюти банками в населення склад 1 287,8 млн. дол. США, проданої населенню – 2 228,0 млн. дол. США. Операції з готівковою іноземною валютою збільшились з євро - на 1,4 процентних пункти - до 13,0%, з російськими рублями – на 0,4 процентних пункти – до 12,2%, з іншими валютами – на 0,1 процентних пункти – до 1,2%. Натомість питома вага операцій з доларами США зменшилась на 5,5 процентних пункти – до 73,6%. Середньоденний обсяг операцій з готівковою іноземною валютою зменшився на 11,8 %, попит – на 23,9%, а пропозиція збільшилась на 8,4%. Гривня знецінилась відносно долара США за безготівковими операціями на 1,2%, з готівковими операціями – на 2,4%. НЕОК збільшився на 4,0%, внаслідок зміцнення гривні відносно російського та білоруського рубля, японської єни тощо. РЕОК знизився відносно грудня 2012

на 0,4%, що посприяло підтримці цінових переваг українських виробників. Міжнародні резерви становили 20 415,7 млн. дол. США [25].

У 2014 році ситуація на валютному ринку кардинально змінилася. Валютний ринок у 2014 році функціонував під впливом складної політичної ситуації в країні та розгортання воєнного конфлікту на сході України, на які раніше припадало більш ніж 20% експорту. У 2014 році відбувся чистий відплив іноземної валюти на користь нерезидентів у розмірі 125,8 млрд. дол. США. Попит на іноземну валюту становив майже 10 млрд. дол. США. Обсяг операцій із безготівковою іноземною валютою склав 13 948.6 млн. доларів США. Частка безготівкових операцій з іноземною валютою знову збільшилась на 1,4 процентних пункти – до 95,7%. Безготівкові операції на валютному ринку з долларом США збільшились на 3,0 процентних пункти – до 80,6%. Але при цьому зменшилась питома вага операцій з євро на 1,3 процентних пункти – до 13,4% та російськими рублями – на 1,8 процентних пункти – до 4,3%. Готівковий попит на іноземну валюту становив 2,4 млрд. дол. США. Обсяг операцій із готівковою іноземною склав 343.3 млн. доларів США, обсяг валюти, купленої банками в населення склав 148.1 млн. доларів США, проданої населенню, – 195.2 млн. доларів США. Операції з готівковою іноземною валютою на валютному ринку з євро збільшились на 2,0 процентних пункти – до 14,9 %, з іншими валютами на 1,0 процентних пункти – до 2,3%. Натомість питома вага операцій з доларами США зменшилась на 1,7 процентних пункти – до 72,0%, з російськими рублями на 1,3 процентних пункти – до 10,9 %. Впродовж 2014 року гривня знецінилась до долара США на 97,3 %, до євро – на 72,2%. Золотовалютні резерви становили 7 533,23 млн. дол. США. НЕОК знизився на 4,7%, в свою чергу РЕОК знизився на 4,3 % [26].

Протягом 2015 року офіційний курс гривні зменшився з 1576,86 грн. за 100 доларів США до 2 400,07 грн. за 100 доларів США на закінчення року , пікове значення було зареєстроване 26 лютого 2015 року – 3001,01 грн. за 100 доларів США. Обсяг інтервенцій на міжбанківському ринку склав 4250,7 млн. дол. США, що є набагато менше, ніж у 2014 році. Обсяг інтервенцій з продажу склав 2046,6 млн. дол. США , з купівлі – 2204,1 млн. дол. США.

Пришвидшення девальвації змушувало НБУ витратити кошти з резервів для задоволення попиту на ринку та утримання курсу. Сальдо інтервенцій на міжбанківському валютному ринку склало – 233,1 млн. дол. США. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою склав 239,9 млн. дол. США, значне скорочення спричинення переважаням обсягів продажу валюти зі сторони населення над обсягами купівлі, в тому числі обсяг валюти купленої банками в населення склав -180,3 млн. дол. США, проданої – 59,6 млн. дол. США. Обсяг операцій з безготівковою іноземною валютою склав 13 907,0 млн. дол. США, в тому числі продаж клієнтам банку, які не є суб'єктами ринку становив 4 435.0 млн. дол. США, купівлі – 3 657,3 млн. дол. США Середньоденний обсяг торгів на міжбанку становив 746,82 млн. дол. США. Обсяг золотовалютних резервів на закінчення 2015 року становив 13 299,99 млн. дол. США, протягом року вони збільшились на 87%. Офіційний курс гривні до долара США знизився на 0,49% і становив 2 400,0667 грн. за 100 доларів США, євро – на 3,77% і становив 2622,3129 грн. за 100 євро, російського рубля – на 8,67% і становив 3,2931 за 10 російських рублів [14].

Протягом 2016 року на валютному ринку спостерігалася переважно стабільна ситуація, в кінці року і на початку 2017 року відбулося посилення девальваційного тиску на гривню незважаючи на сприятливі зовнішні фактори.

Це відбулося через сприяння безлічі факторів, а саме характерне для кінця року збільшення підприємства виплат за зовнішніми кредитами, нарощування бюджетних видатків наприкінці року, відшкодування ПДВ і звісно ж, психологічний чинник, який виник через тимчасове посилення політичної напруги та капіталізацію Приватбанку за рахунок державних коштів.

НБУ намагався вирівнювати надмірні коливання валютного курсу, а саме проводив аукціони як з купівлі, так і з продажу іноземної валюти, не перешкоджаючи домінуючим трендам. В жовтні – листопаді офіційний курс гривні до долара США девальвував на 2,2 % і це незважаючи на чисту купівлю НБУ іноземної валюти. Але в грудні він знову ж таки девальфував на 2%, а сальдо НБУ з іноземною валютою було від'ємним. Проте чисте кумулятивне

додатне сальдо операцій НБУ з іноземною валютою становило 235 млн. дол. США за результатами IV кварталу 2016 року та 1.55 млрд. дол. США в цілому за 2016 рік.

Внаслідок того, що відбулася девальвація валют більшості країн світу до долара США НЕОК гривні трішки укріпився (на 0.8% кв/кв). Це спричинила і відповідне зростання РЕОК курсу гривні на 5.2% кв/кв. В загальному, за результатами року НЕОК знизився на 8%, але на РЕОК це майже не вплинуло, через вищу інфляцію в Україні порівняно з країнами основних торговельних партнерів.

В готівковому сегменті валютного ринку наприкінці 2016 року середньоденні обсяги купівлі населенням трішки зросли, а саме до 4.3 млн. дол. США порівняно із 3.5 млн. дол. США в III кварталі 2016 року, тоді як обсяги продажу значно зменшились. Але в цілому сальдо купівлі – продажу іноземної валюти в IV кварталі 2016 року залишилося додатнім.

Обсяг операцій на міжбанківському валютному ринку із безготівковою валютою на грудень 2016 становив 3 179,0 млн. дол. США, тому числі з продажу іноземної валюти становили 234,4 млн. дол. США, з купівлі – 115,0 млн. дол. США. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою з продажу становив 96,4 млн. дол. США, з купівлі – 134,3 млн. дол. США.

Впродовж лютого стан валютного ринку залишався стабільним, але іноді відбувалося збільшення волатильності обмінного курсу. Зважаючи на це НБУ був присутній на ринку і реагував на коливання курсу [15].

Офіційний курс гривні до долара США за лютий місяць зменшився на 0,24% та на кінець місяця становив 2707,37 грн. за 100 дол. США, до євро – на 0,64% і на кінець місяця становив 2864,17 і до російського рубля зріс на 3,59% і на кінець місяця становив 4,67 грн. за 10 російських рублів. Тобто, долар подешевшав на 0,0653 грн. за дол. США, євро на 0,1858 грн. і рубль подорожчав на 0,016 грн.

Ріст пропозиції іноземної валюти та зниження попиту на неї впродовж лютого допомогло укріпленню обмінного курсу національної грошової одиниці, який за місяць (станом на 27.02.2017) зміцнився на 0.5% (0.8% з

початку року). Чисте сальдо операцій з купівлі НБУ іноземної валюти в лютому (станом на 27.02.2017) було додатним (81млн. дол. США).

Курс гривні за операціями продажу долара США зменшився на 2,45% і на кінець місяця становив 2738,51 грн. за 100 дол. США, за євро – на 2,11% і на кінець місяця становив 2915,80 грн. за 100 євро. Отже, в продажі долар подешевшав на 0,6885 грн., євро на 0,6271 грн. У відсотковому співвідношенні долар подешевшав на 2,45 %, євро на 2,11 %.

Отже, курс гривні за операціями купівлі долара США зменшився на 0,5609 грн., євро на 0,5211 грн. У відсотковому співвідношенні долар подешевшав на 2,03%, євро на 1,79 %.

У лютому порівняно з січнем обсяг операцій на міжбанківському валютному ринку із безготівковою іноземною валютою зменшився на 1,21 % або на 39,2 млн. дол.

Обсяг операцій з продажу іноземної валюти склав 2691,8 млн. дол. США(в січні – 2724,7 млн. дол. США), купівлі – 2691,8 млн. дол. США(в січні – 2724,7 дол.США).

Обсяг операції із готівковою іноземною валютою значно збільшився порівняно із січнем. У січні сальдо (продаж мінус купівля, тільки млн. дол. США) становив – -4,5 млн. дол. США, тоді як у лютому – -47,2 млн. дол. США. При цьому обсяг продажу у січні становив 116,4 млн. дол. США, у лютому вже 146,6 млн. дол. США. Обсяг купівлі у січні становив 120,9 млн. дол. США, тоді як в лютому він становив вже 193,7 млн. дол. США. Тобто, у відсотковому еквіваленті обсяг продажу готівкової іноземної валюти збільшився на 25,9 %, а обсяг купівлі збільшився на 60,25 %.

Рис 2. Інтервенції НБУ на міжбанківському валютному ринку.

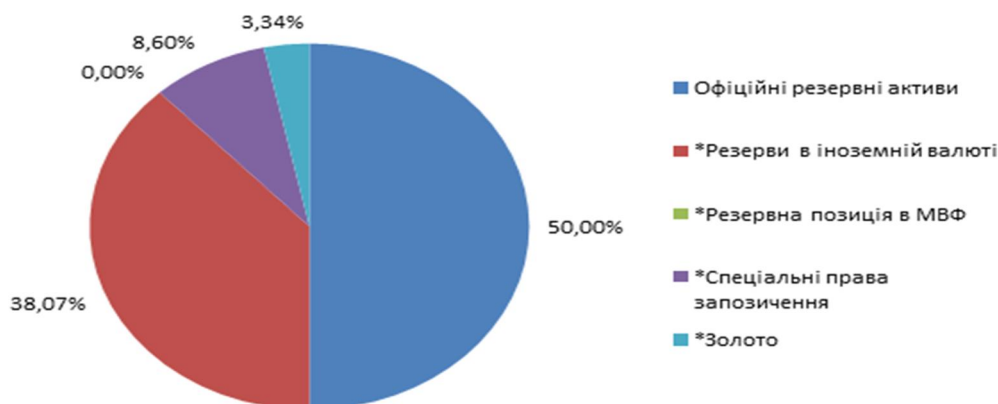
Інтервенції НБУ	Січень	Лютий	Зміна до попереднього місяця	
			Номінальна	%
Продажу(млн. дол. США в еквіваленті)	235,8	52,7	-183,1	- 77,65%
- млн. долар США	235,8	52,7	-183,1	- 77,65%
- млн. євро	0,0	0,0	0,0	0,00%
- млн. інших валют в доларовому еквіваленті	0,0	0,0	0,0	0,00%
купівлі (млн. дол США в еквіваленті)	157,8	133,6	-24,2	- 15,33%
- млн. долар США	157,8	133,6	-24,2	- 15,33%
- млн. євро	0,0	0,0	0,0	0,00%
- млн. інших валют в доларовому еквіваленті	0,0	0,0	0,0	0,00%

В лютому 2017 року НБУ продав 52,7 млн. дол. США (у січні 236,8 млн. дол. США), що на 77,65% менше ніж у січні. Що стосується купівлі, то НБУ було куплено 133,6 млн. дол. США (у січні 133,6 млн.дол. США), що у відсотковому співвідношенні порівняно із січнем менше всього лиш на 15,33%.

Що ж до міжнародних резервів, на кінець лютого вони становили 15 460,30 млн. дол. США, тоді як у ще січні їх обсяг складав 15 444,98 млн. дол. США. У тому числі резерви в іноземній валюті у лютому порівняно із січнем зросли на 38,46 млн. дол. США (у січні – 11 731,56 млн. дол. США, у лютому – 11770,02 млн. дол. США). Резервна позиція в МВФ залишилася незмінною. Обсяги СПЗ зменшилися 74,46 млн. дол. США (у січні 2 773,01 млн. дол. США, у лютому – 2 658,55 млн. дол. США). Обсяг золота збільшився 51,32 млн.

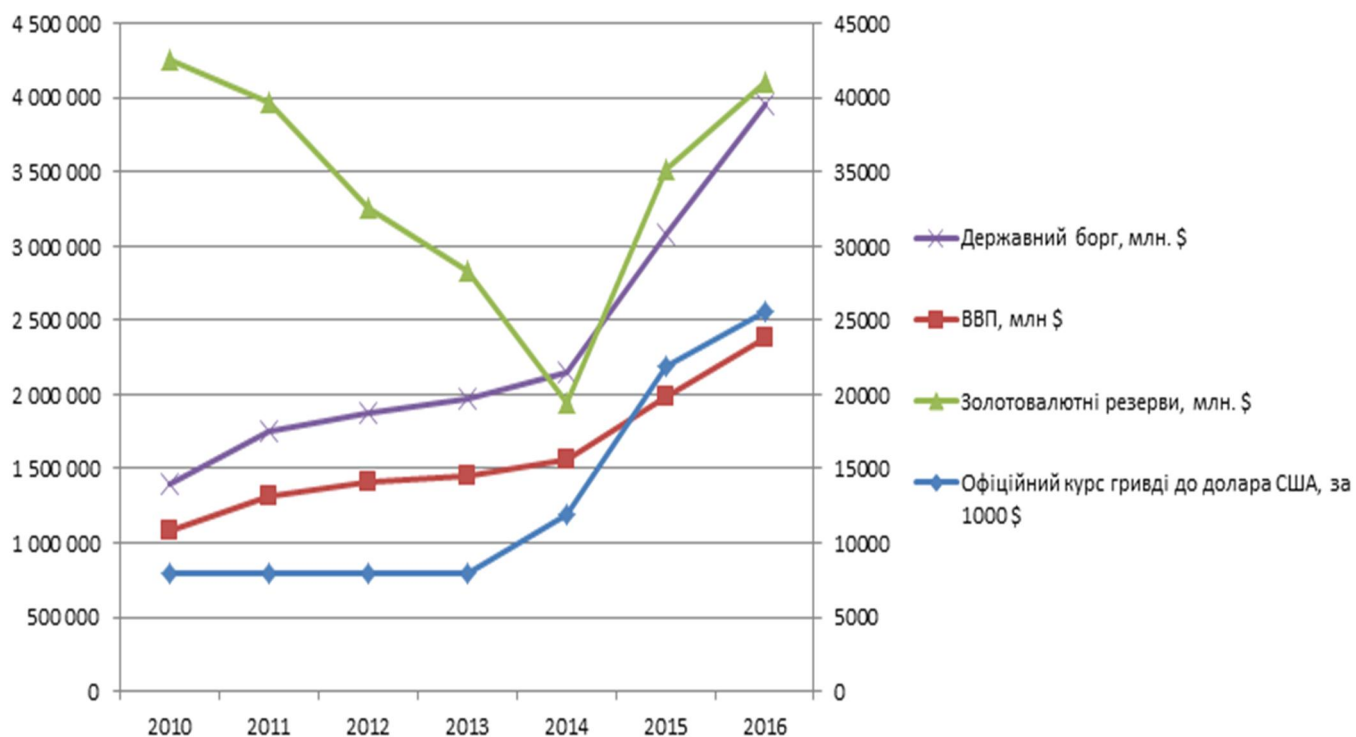
дол. США (у січні –980,38 млн. дол. США, у лютому – 1 031,10 млн. дол. США) [14].

Рис. 3. Міжнародні резерви України станом на кінець лютого 2017 року.

Примітка: Складено автором за даними [14].

Рис. 4 . Динаміка основних макроекономічних показників України в 2010–2016 рр.

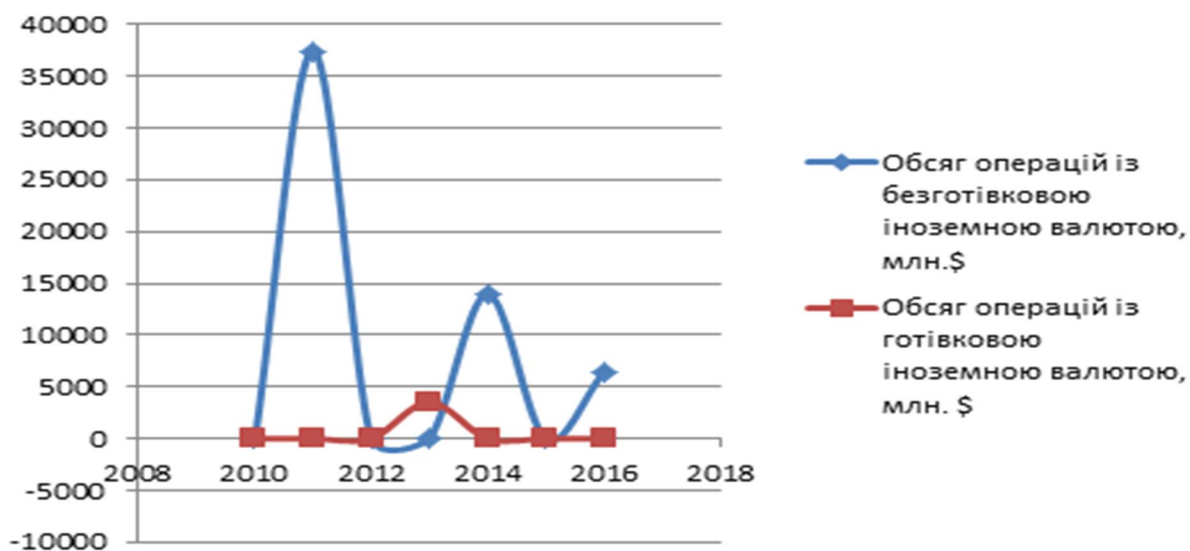

Примітка: Складено автором за даними [14].

Проаналізувавши дані на рис.4, можна зробити висновок, що особливо значні зміни основних макроекономічних показників відбулися з 2014 року. З

початку 2014 року національна валюта знецінилась відносно долара США більш ніж у три рази, а золотовалютний резерв скоротився з 2010 по 2014 майже на 60%, водночас з 2014 обсяг золотовалютних почав збільшуватися, хоча на початку 2017 року знову спостерігається зменшення обсягів золотовалютних резервів на 0,51%. Обсяги зростання державного боргу перевищують обсяги зростання ВВП. Високий ступінь макроекономічної стабільності в Україні від надходжень коштів МВФ та країн-донорів і в 2017 р. зумовлюватиме подальше стиснення національної фінансової та бюджетної системи, що триматиме економіку в депресивному стані. Незважаючи на всі негативні фактори у 2017 році Україна продовжить тенденцію відновлення після перелому у 2016 році, який призвів до зростання ВВП на близько 1,5%. Очікується, що у 2017 році ВВП може зрости на 2 і більше відсотків, золотовалютні резерви поповнюватимуться впродовж року коштами і їх обсяг буде зростати, а середньорічний курс гривні не вийде за межі діапазону 27-30 грн. за дол. США.

Рис.3. Динаміка операцій на міжбанківському валютному ринку України з готівковою та безготівковою іноземною валютою.

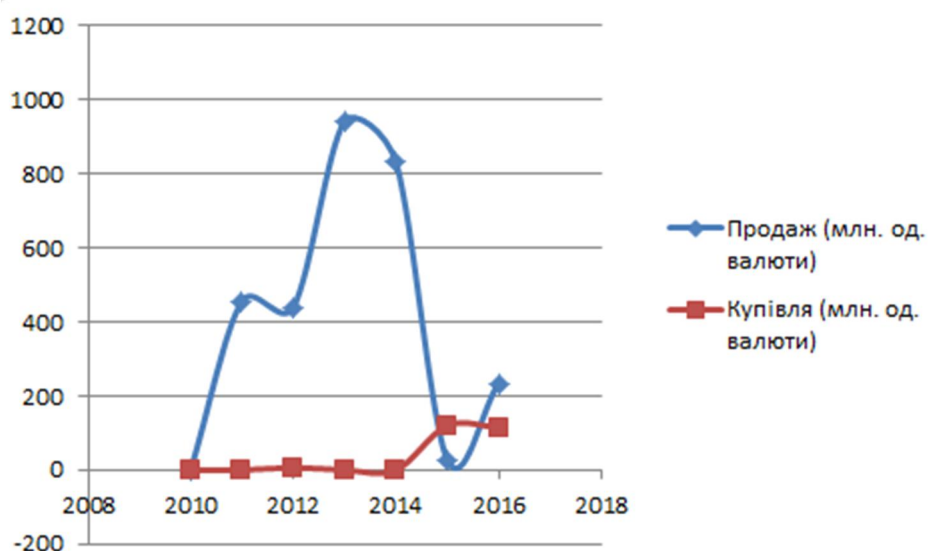

Примітка: Складено автором за даними [14].

З рис. 3 ми можемо побачити, що обсяг безготівкових операцій з іноземною валютою майже в усі роки перевищував обсяг операцій з готівковою іноземною валютою, це свідчить про те, що основні операції на валютному ринку проходять у безготівковій формі, що свідчить про його подальший

розвиток, адже майже в усіх країнах світу безготівкові розрахунки широко використовуються, вони є зручними та ефективними і дають змогу контролювати рух коштів. За останні роки обсяг операцій з готівковою іноземною валютою значно зменшився і, відповідно, збільшився обсяг безготівкових валютних операцій на міжбанківському ринку. Очікується тенденція до збільшення обсягу безготівкових операцій з іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку, що є позитивним чинником в розвитку валютного ринку України, адже це свідчить про те, що операції на міжбанківському ринку стають прозорішими і відповідно, бюджет буде поповнюватися коштами, тобто не буде уникнення від податкових платежів, а банки отримують додаткові кошти, за здійснення цих операцій. Водночас, починаючи з 2015 року прослідковується зменшення загальної кількості операцій на міжбанківському валютному ринку і з кожним роком їх обсяг зменшується.

Рис 4. Динаміка валютних інтервенцій НБУ з приводу купівлі-продажу іноземної валюти.

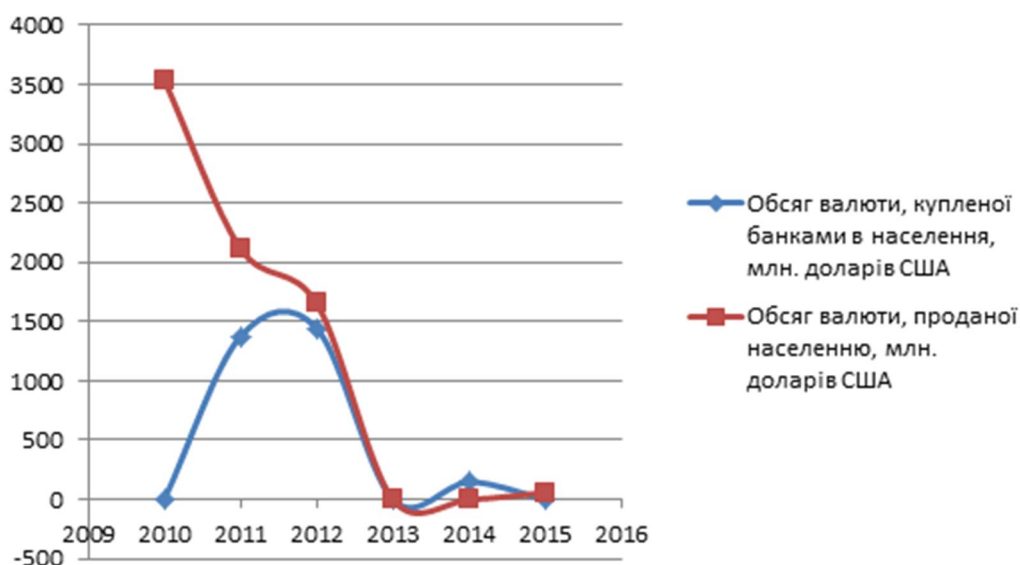

Примітка: Складено автором за даними [14].

Щодо інтервенцій, то обсяг продажу іноземної починаючи з 2013 року значно зменшився, це знову ж таки пов'язано із напруженою ситуацією у 2014 році, адже золотовалютних резервів було обмаль НБУ не міг здійснювати продаж. Із 2015 року обсяг продажу почав знову зростати, тобто НБУ почав здійснювати продаж іноземної валюти для підвищення курсу національної

грошової одиниці і має на меті довгострокову перспективу із стабілізації національної грошової одиниці шляхом збільшення продажу іноземної валюти. Водночас із 2014 року розпочалося і збільшення обсягу купівлі іноземної валюти, що у свою чергу призводить до знецінення національної грошової одиниці. Тому у перспективі ситуація на валютному ринку залишатиметься двоякою.

Рис. 5. Динаміка операцій з готівковою іноземною валютою.

Примітка: Складено автором за даними [14].

Стосовно структури операцій з готівковою іноземною валютою, можна стверджувати, що обсяг продажу іноземної валюти, завжди перевищував обсягам її купівлі, що свідчить про доларизацію економіки. Це свідчить про те, що гривня втрачає свою функцію нагромадження, адже більшість населення бажає зберігати свої заощадження у стабільній, міцній валюті. Це спричинено високим рівнем інфляції та інфляційними очікуваннями, державними позиками в іноземній валюті тощо. Однак, позитивною є тенденція, до відновлення збільшення обсягів продажу іноземної валюти з 2014 і до сьогоднішнього дня. НБУ всіма можливими способами намагається стабілізувати національну грошову одиницю і це є одним із основних стратегічних цілей на довгострокову перспективу.

Ці показники показують, що Україна, яка знаходиться в процесі формування та відбиває зовнішню агресію, у 2017 році не покаже нам вибухового зростання, проте темпи відновлення прискоряться.

Позитивним фактором, який сприятиме детінізації валютного ринку, стало скасування у 2017 році 2% пенсійного збору з купівлі населенням готівкової іноземної валюти. Крім того, цей захід є одним із кроків на шляху до подальшої лібералізації валютного ринку та виконання Україною зобов'язань за програмою співробітництва з МВФ.

3.Інструменти валютно-фінансової політики в Україні: загрози і перспективи.

Відповідно до українського законодавства, основною функцією ЦБ країни є забезпечення стабільності національної грошової одиниці України. Головним документом у правовому становленні валютної політики України був Декрет Кабінету Міністрів №15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», прийнятий у лютому 1993р. Він і донині є чинним і центральний елементом регулювання валютних відносин у країні. НБУ використовує грошово-кредитну політику, монетарні механізми та інструменти, за допомогою яких можна оцінювати поточну діяльність, контролювати, коригувати і прогнозувати цільові показники основних макроекономічних складових.

Дія механізму регулювання валютного ринку базується на використанні інструментів валютної інтервенції, девізної валютної політики (здіянні механізму курсоутворення),регулювання платіжного балансу. Механізм валютного курсоутворення заснований на інструментах управління золотовалютними резервами,нормативах обов'язкового резервування, девальвації та ревальвації валюти.

Валютні обмеження, обов'язковий продаж валютної виручки, операції відкритого ринку, які є основою механізмів державного валютного регулювання, виступають одночасно інструментами механізмів регулювання стійкості розвитку валютного ринку й валютного курсоутворення. Механізм саморегулювання валютного ринку ґрунтується на дії інструментів (індикативні норми «Базельських стандартів», формування валютної політики суб'єктів господарювання, стрес тестування), які є складовими механізмів державного валютного регулювання та регулювання стійкості розвитку валютного ринку. За характером дії механізми регулювання валютного ринку можна поділити на ринкові й адміністративні. У формалізованому вигляді вони мають чотири означені вище змістовні складові: механізм регулювання стійкості розвитку валютного ринку, механізм валютного курсоутворення, механізм державного валютного регулювання, механізм саморегулювання

Указані механізми передбачають використання економічних, монетарних, адміністративних інструментів, формування політики держави та суб'єктів господарювання, а також можливість їх взаємодії.

За участю держави доцільно виокремити механізми державного регулювання та саморегулювання, поєднання яких забезпечує ефективність регулювання валютного ринку [18].

Втіленням валютної політики є обмінні курси, адже він них залежить ціна імпорту, виражена в національній валюті, ціна експорту, що конвертується в іноземну валюту. Тому його динаміка пов'язана з темпами інфляції. Згідно із запровадженим інфляційним таргетуванням в Україні прийнятим рівнем інфляції є 5% річних. Задля досягнення цього результату НБУ використовує доступні йому інструменти грошово-кредитної політики. А саме основним інструментом є зміна облікової ставки, за допомогою якої можна домогтися сталого і прогнозованого рівня інфляції [20].

Досі Україні де-факто використовувалося таргетування обмінного курсу, що полягало в неофіційній (проте дуже послідовній) прив'язці курсу гривні до долара США. Таргетування обмінного курсу та інфляційне таргетування часто протирічать одне одному, тому існування обох режимів одночасно не є можливим.

Комодітізація експорту є структурним чинником валютної політики, адже українська економіка характеризується високим рівнем «комодітізації», тобто залежності від експорту сировинних товарів або промислових товарів невисокого рівня обробки.

У постанові про основні засади грошово-кредитної політики України на 2016-2020 роки вказано, що обмінний курс буде визначатися ринковими умовами без попереднього встановлення бажаного значення. Але у разі потреби НБУ буде здійснювати інтервенції на валютному ринку з метою поповнення міжнародних резервів або задля запобігання надмірним коливанням обмінного курсу. Тобто, грошово-кредитна політика не буде спрямована на досягнення певного рівня обмінного курсу. Національний банк поступово зменшить свою

присутність на валютному ринку та буде сприяти його безперешкодному функціонуванню [19].

Політика цінової стабільності повинна посприяти зниженню довгострокової волатильності обмінного курсу за допомогою зменшення негативного тиску на обмінний курс зі сторони швидкого погіршення поточного стану платіжного балансу.

З іншого ж боку, валютно-курсова політика має підтримувати змоги НБУ досягнення їхніх поставлених пріоритетних цілей.

Поетапне послаблення адміністративних заходів валютного характеру повинно узгоджуватися із змогою держави не лише нівелювати довгострокові внутрішні і зовнішні дисбаланси, а й також із її здатністю виконувати ці функції без використання допомоги МФО [19].

На даний момент часу МВФ рекомендує, а НБУ взяв за мету перехід до режиму плаваючого курсу з таргетуванням інфляції. Однак, така економічна політика не підходить державі, тому, що в Україні відкрита економіка у сфері міжнародної торгівлі і суттєвий вплив на інфляцію більшості чинників немонетарного характеру.

В кінці 2016 та на початку 2017 року НБУ, користуючись сприятливою ситуацією поступово продовжував пом'якшувати обмеження на валютному ринку та удосконалювати його роботу, зокрема:

- дозволив на фондових біржах уповноваженим банкам здійснювати свої власні операції з похідними фінансовими інструментами;
- дав дозвіл банкам, які є учасниками міжнародних платіжних систем купувати чи продавати іноземну валюту на основі індивідуальних ліцензій НБУ;
- здійснив ряд операцій для розширення можливостей клієнтів банків-резидентів у сфері купівлі валюти на міжбанківському ринку;
- на операції з експорту послуг було усунуто адміністративні бар'єри;
- здійснив операції для полегшення припливу кредитних ресурсів в іноземній валюті, а також одночасного покращення механізму запобігання їх відпливу за межі України;

- надав банками біле можливостей з управління короткостроковою ліквідністю;
 - дебюрократизував проведення валютних операцій для страхових компаній;
 - здійснено запровадження нових валютних інтервенцій, які полягають у запиті щодо найкращого курсу;
 - послабив вимоги щодо купівлі банками іноземної валюти для клієнтів, шляхом підвищення граничної суми залишку, у межах якої банкам дозволено купували іноземну валюту;
 - збільшив розмір купівлі іноземної валюти банками до 0,5% від розміру регулятивного капіталу банку;
- звільнив осіб, які отримують кошти від нерезидентів від обов'язкового їх продажу, в тому випадку, якщо ця валюта надходить як грошове забезпечення [16].

Рис.6.SWOT- аналіз валютного ринку України

	Позитивний вплив	Негативний вплив
Внутрішнє середовище	<p>Сильні сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - посилення відповідальності центрального банку за проведення грошово-кредитної політики; - можливість швидкого реагування з боку центрального банку на зміну таргету; - інфляційне таргетування забезпечує гнучку валютно-курсовою політику; 	<p>Слабкі сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - нестабільність банківської системи, загострення проблем ліквідності і капіталізації; - збереження негативної динаміки та слабкої структури золотовалютних резервів; - недостатні заходи щодо розвитку фінансового ринку

	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення чіткого і зрозумілого орієнтиру для всього суспільства, за допомогою таргетування інфляції, що підвищує довіру до політики центрального банку; - відсутність коливання гривні від зміни стану іноземної валюти. 	<p>України та дедоларизації економічних відносин;</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатній рівень незалежності і прозорості діяльності НБУ, а також неузгодженість дій Уряду і НБУ; - недоліки законодавства у фінансовій сфері. - слаборозвине на інфраструктура валютного ринку.
<p>Зовнішнє середовище</p>	<p>Можливості:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підтримання реформ України; - можливість залучення потужних інвестицій з інших країн; - використання досвіду розвинутих ринків для швидшого запровадження новітніх інформаційно-фінансових технологій; - значний потенціал впровадження нових фінансових 	<p>Загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> - політика новообраного президента США; - шоки на світових ринках; - зростання цін на нафту; - невизначеність щодо проведення макроекономічної політики та структурних реформ; - високий рівень внутрішнього та

	<p>послуг; - розвиток нових фінансових продуктів, технологій та інновацій після надходження іноземного капіталу на український ринок.</p>	<p>зовнішнього боргу; - висока залежність від імпортних енергоносіїв; - поширення негативних очікувань через суспільно-політичні події та військовий конфлікт; - погіршення інвестиційного клімату, недостатні темпи зростання обсягів інвестицій; - надмірний вплив іноземного капіталу на розвиток економіки.</p>
--	---	---

Основними чинниками, які будуть стримувати розвиток інфляції є зовнішня підтримка реформ, неприсутність негативних шоків на світових ринках та припинення бойових дій на сході країни, і в результаті – поступове покращення інфляційних та валютно-курсних очікувань підприємців і населення.

Позитивні шоки будуть сприяти збільшенню пропозиції іноземної валюти, а НБУ в свою чергу буде збільшувати обсяг золотовалютних резервів до такого рівня, який забезпечить виконання державою своїх зобов'язань та досягнення цілей грошово-кредитної політики.

Негативні шоки змушуватимуть НБУ локалізувати валюту з її подальшим нівелюванням та використовувати увесь комплекс інструментів грошово-кредитної політики.

Водночас, слабкою стороною внутрішнього середовища залишається невизначеність щодо проведення макроекономічної політики та структурних реформ, збереження негативної динаміки та слабкої структури золотовалютних резервів, недостатні заходи щодо розвитку фінансового ринку України та дедоларизації економічних відносин, недостатній рівень незалежності і прозорості діяльності НБУ, а також неузгодженість дій Уряду і НБУ, необхідних для збереження макрофінансової стабільності, збільшення потенціалу економіки та продовження програми з МВФ. У випадку неефективної реалізації реформ буде підвищуватися премія за ризик, що погіршуватиме інфляційні й курсові очікування та посилюватиме інфляційний тиск. Окрім того, залишається ризик ескалації бойових дій на сході України

У зовнішньому середовищі основними загрозами є невизначеність пов'язана з політикою новообраного президента США Д. Трампа. Адже значні фіскальні стимули в США призведуть до збільшення попиту у світі на сировинні ресурси, а для України це, з однієї сторони матиме для експортних надходжень та стабільності обмінного курсу позитивне значення, а іншої сторони – це призведе до збільшення прямого внеску змін цін на сировину та імпортованої інфляції на внутрішню споживчу інфляцію.

Ще одним ризиком є упровадження країнами ОПЕК лімітів на видобування та експорт нафти. Адже це призведе до збільшення ціни палива і собівартості багатьох товарів та послуг, відповідно і збільшиться рівень інфляції, і відбудеться відповідний вплив на зовнішньоекономічні баланси та обмінний курс. Реалізація всіх вище викладених ризиків може зумовити відхилення фактичної інфляції від цільової траєкторії та відповідну реакцію з боку НБУ [15].

Нарощування чистих міжнародних резервів повинно розглядатися як окреме важливе завдання не лише у 2017 році, але й і у подальшій перспективі. Адже достатній рівень міжнародних резервів слугуватиме стабілізуючим захисним механізмом фінансової системи. У міру зменшення інфляційних ризиків і відповідно до ситуації на валютному ринку НБУ буде продовжувати поетапне зменшення адміністративних обмежень та лібералізацію валютного

ринку. Це все буде здійснюватися задля розвитку ліквідного валютного ринку, який зможе знешкодити і внутрішні, і зовнішні шоки та для створення сприятливого середовища для ведення бізнесу. Саме зменшення адміністративних обмежень мусить дати поштовх для поглиблення валютного ринку та розвитку інструментів хеджування валютних ризиків, ці дії дадуть можливість зменшити участь НБУ у функціонуванні ринку.

Також НБУ буде докладати максимум зусиль для проходження через ВРУ ініціатив, які спрямовуються на стимулювання кредитування в Україні [19].

На даний момент часу, в Україні є великі проблеми з оборотом валюти, що спричинено слаборозвиненою інфраструктурою валютного ринку. Беручи до уваги те, що частина платіжного балансу України припадає на зовнішньоторговельні операції, важливим браком даного сегменту ринку є відсутність механізмів кредитування та страхування експорту.

У 2017 році передбачається продовження припливу депозитів і у національній, і у іноземній валюті. Зростання грошової маси прогнозується на рівні 11,5%. Основним джерелом насичення ліквідністю банківської системи будуть аукціони НБУ з купівлі іноземної валюти для поповнення міжнародних резервів. Зважаючи на суттєве зниження облікової ставки протягом 2016 року та нові інфляційні ризики темпи пом'якшення монетарної політики НБУ можуть дещо уповільнитися. Водночас продовження тренду на пом'якшення монетарних умов все одно сприятиме подальшому зниженню процентних ставок за операціями банків [15].

Основними проблемами, які виявились в ході дослідження валютно-курсової політики НБУ та зміну національної грошової одиниці, що потребують подальшого вирішення для його перспективного розвитку є:

- існування тенденції до поетапної девальвації гривні стосовно іноземних валют, яка негативно впливає на економічний розвиток і темпи інфляції у країні у майбутньому;

- значне підвищення попиту на іноземні валюти у населення, через зменшення довіри до гривні, що призвело до зростання рівня доларизації у країні;

- потреба у стимулювання розвитку валютного ринку України, тобто проведення певних заходів і внесення змін до діючого валютного законодавства.

Валютна політика Національного банку України повинна бути направлена на розробку комплексу заходів, щодо повернення довіри до національної валюти, лібералізації валютного ринку та продовження режиму плаваючого курсоутворення.

Висновок

Підсумувавши вище сказане, можна стверджувати, що валютний ринок є особливим ринком, на якому здійснюється купівля, продаж та обмін такого специфічного товару, як валюта, де у вигляді ціни виступає обмінний курс. Основними складовими валютного ринку є об'єкти і суб'єкти, попит і пропозиція, ціна ринку, інфраструктура, комунікації. Валютний ринок є одним із найважливіших сегментів фінансового ринку, а отже ступінь його розвитку безпосередньо впливає на стан та розвиток економіки, і навпаки. На ньому здійснюються торговельні та неторговельні операції, операції по розміщенню та залученню іноземних коштів, міжнародних розрахунків тощо. На валютному ринку встановлюється ціна певної валюти стосовно національної грошової одиниці, що дає змогу суб'єктам економіки вступати в ділові відносини, а спекулянтам, які здійснюють «гру» на ринку, отримувати відповідні фінансові результати. Суб'єкти валютного ринку можуть здійснювати купівлю-продаж товарів та послуг в національній або іноземній валюті іншого суб'єкта з яким вони здійснили укладання угоди. Сучасний національний валютний ринок знаходиться у процесі становлення і остаточно ще не сформований, але його контури і основні тенденції виявляються достатньо безумовно.

Валютний ринок України організовується та регулюється НБУ. Він здійснює валютні інтервенції для стабілізації курсу національної грошової одиниці, регулює механізм курсоутворення, платіжний баланс, здійснює управління золотовалютними резервами, девальвацію та ревальвацію національної грошової одиниці, тощо. Валютні інтервенції є однією з причин зростання інфляції в країні, яка підриває стійкість гривні. На даний момент часу, вони є неефективними, враховуючи сучасний стан економіки і недовіру учасників ринку до політики НБУ, отже при здійсненні валютної політики необхідно використовувати переваги від позитивного сальдо платіжного балансу.

Динаміка міжнародних резервів була негативна і лише фінансування з міжнародних фінансових інститутів дало змогу оптимізувати їхній обсяг.

Стан макроекономічної та політичної ситуації також впливає на стабільність валютного ринку. Курс гривні щодо іноземної валюти складається під впливом багатьох факторів : стану платіжного та торговельного балансу, рівне реального ВВП, скорочення бюджетного дефіциту, обсягу валютних інтервенцій та валютних резервів, а також економічної та політичної ситуації, як у країні, так і у світі.

Поліпшення функціонування валютного ринку можна досягти шляхом:

- зменшення рівня доларизації економіки України, шляхом підвищення привабливості гривні;
- удосконалення механізмів ринкового регулювання;
- вдосконалення інфраструктури ринку з врахуванням міжнародної практики та запровадження нових видів міжнародних розрахунків;
- стимулювання експорту та забезпечення позитивного сальдо платіжного балансу;
- завершення конфлікту на сході України;
- розвиток нових фінансових технологій;
- забезпечення стабільності нормативної бази НБУ;
- встановлення оптимального режиму валютного курсу, тощо.

Список використаних джерел

1. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції [Текст] : навч. посіб. / К. Ф. Ковальчук, Д. Є. Козенков, Ю. Г. Момот. – К. : ЦУЛ, 2016. – 149 с. – Режим доступу: [http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2015/літм/Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Ковальчук.pdf](http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2015/літм/Міжнародні_кредитно-розрахункові_та_валютні_операції._Ковальчук.pdf)
2. Гроші та кредит [Електронний ресурс] : підручник / А. І. Щетинін. – [4-те вид., переробл. та доповн.]. – К. : ЦУЛ, 2010. – 440 с. – Режим доступу : http://culonline.com.ua/Books/Groshi_ta_kredit_Shchetinin2010.pdf.
3. Гроші та кредит [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. В. Левченко. – К. : ЦУЛ, 2011. – 223 с. – Режим доступу : http://culonline.com.ua/Books/Groshi_ta_kredit_Levchenko2011.pdf.
4. Малахова, О.В.Валютний ринок України: сучасний стан та проблеми [Електронний ресурс] / Олена Малахова, Марія Марусин // Світ фінансів. – 2015. – Вип. 2. – С. 46-60. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/3716/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E..pdf>.
5. Валютний ринок України : аналіз сучасного стану та шляхи вдосконалення [Текст] / А. Г. Пасічник // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 1. – С. 37-43.
6. Савченко А.Г. Макроекономіка: Підручник./А.Г.Савченко – К. КНЕУ, 2005. – 442с.
7. Бодрова Н. Е. Валютний ринок: стан, проблеми, перспективи / Н. Е. Бодрова // Економіка. – 2012. - № 1.
8. Коваленко, Д. І. Гроші та кредит : теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Д. І. Коваленко. – [4-те вид.]. – К. : Каравела, 2015. – 360 с. – Режим доступу : [http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2015/літг/Гроші та кредит. Коваленко.pdf](http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2015/літг/Гроші_та_кредит._Коваленко.pdf).
9. Гроші і кредит: Підручник. Затверджено МОН / Колодізев О.М., Колесніченко В.Ф. — К., 2010. — 615 с.

10. Бураковський І.В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України : навч. посіб. / Бураковський І.В. – Харків : Фоліо, 2009.
11. Бодрова Н.Є. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи / Н.Є. Бодрова // Вісник СумДУ. Серія “Економіка”. – 2012. – № 1. – С. 103.
12. Макроекономічний огляд на грудень 2013 року [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>
13. Возьний, К. З. Інфляція і девальвація: макроекономічні взаємозв'язки та залежності / К. З. Возьний // Економіка України. – 2010. – № 11. – С. 35-46.
14. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
15. Інфляційний звіт січень 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43401297>
16. Макроекономічний огляд за лютий 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=44771944>
17. Шарова С.В. Проблеми розвитку валютного України в контексті забезпечення фінансової незалежності / Шарова С.В., Рудьковський Д.О. – 2015.
18. Верига Г.В. Механізми регулювання валютного ринку та аналіз ефективності їх інструментів / Верига Г.В. // Донбаська державна машинобудівна академія. – 2015.
19. Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41556547>
20. Національний Банк України. Монетарна політика. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>
21. Річний звіт Національного банку України за 2009 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=66438>
22. Річний звіт Національного банку України за 2010 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=77106>
23. Річний звіт Національного банку України за 2011 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=121938>

24. Річний звіт Національного банку України за 2012 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=2150782>
25. Річний звіт Національного банку України за 2013 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=8253030>
26. Річний звіт Національного банку України за 2014 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17568764>